

ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของญาติผู้ดูแลผู้ที่เป็นมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด

วันเพ็ญ อังวัตนศิริกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของญาติผู้ดูแลผู้ที่เป็นมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด (PREDICTED FACTORS OF QUALITY OF LIFE IN FAMILY CAREGIVERS OF PERSON WITH CANCER RECEIVING CHEMOTHERAPY)

วันเพ็ญ อัจฉริยกุล 4536559RAAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ยูพาพิน ศิริโพธิ์งาม, D.S.N. (Adult Health Nursing), ชีราภรณ์ จันทร์ดา Ph.D. (Nursing)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด ระดับความเครียด การเผชิญความเครียด แรงสนับสนุนทางสังคม และคุณภาพชีวิตของญาติผู้ดูแลผู้ที่เป็นมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด โดยนำทฤษฎีความเครียดและการเผชิญความเครียดของ لازาซัสและ โพล์คแมน เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 87 ราย เป็นญาติผู้ดูแลที่ให้การดูแลผู้ที่เป็นมะเร็งที่ได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์สถานการณ์ความเครียด และระดับความเครียด แบบสอบถามการเผชิญความเครียด แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม และแบบวัดคุณภาพชีวิต ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์สถานการณ์ความเครียดนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยายสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ความเครียดที่เกิดขึ้นจากการดูแลมี 2 ลักษณะคือ สถานการณ์ความเครียดที่เกิดจากผู้ที่เป็นมะเร็งและสถานการณ์ความเครียดที่เกิดจากตัวญาติผู้ดูแลเอง ญาติผู้ดูแลมีความเครียดระดับปานกลาง ใช้วิธีการเผชิญความเครียดทั้ง 3 วิธีร่วมกันคือ การเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับปัญหา การจัดการกับอารมณ์และการบรรเทาความเครียด โดยพบว่า การเผชิญความเครียดที่ญาติผู้ดูแลเลือกใช้มากที่สุดตามลำดับคือ การจัดการกับปัญหา การบรรเทาความเครียด และการจัดการกับอารมณ์ ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ญาติผู้ดูแลประเมินว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากที่สุดจากกลุ่มสมาชิกในครอบครัว เพื่อนหรือบุคคลใกล้ชิด และบุคลากรทางการแพทย์ตามลำดับ มีคุณภาพชีวิตในระดับดี เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับคุณภาพชีวิต พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิต ($r = .37, p < .01$) และการเผชิญความเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิต ($r = -.23, p < .05$) และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตได้ร้อยละ 17.7 ($p < .05$) ภายหลังจากควบคุมอิทธิพลของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ อายุและระยะเวลาการดูแล

ผลการศึกษานี้สามารถนำมาช่วยในการวางแผนการดูแลญาติผู้ดูแลที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ความเครียดที่เกิดจากการให้การดูแล และใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากการให้การดูแลผู้ที่เป็นมะเร็งและญาติผู้ดูแลผู้ที่เป็นมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด

ศัพท์สำคัญ: คุณภาพชีวิต / ญาติผู้ดูแล / มะเร็ง / เคมีบำบัด

158 หน้า.

PREDICTED FACTORS OF QUALITY OF LIFE IN FAMILY CAREGIVER OF PERSON WITH CANCER RECEIVING CHEMOTHERAPY.

WANPEN UNGWATTANSIRIKUL 4536559 RAAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORS: YUPAPIN SIRAPO-NGAM, D.S.N.(Adult Health Nursing),
TIRAPORN JUNDA, Ph. D. (Nursing)**ABSTRACT**

This descriptive study aimed to explore the stress process producing situations, stress levels, coping abilities, social support, and quality of life in family caregivers of persons with cancer receiving chemotherapy. The Lazarus' stress, appraisal, and coping theory was used to guide this study. Eighty-seven family caregivers of cancer persons receiving chemotherapy at a tertiary hospital in Thailand were purposively recruited. Instruments for data collection were: the demographic questionnaire, semi-structured interview questions, the Jalowiec Coping Scale (JCS), the Social Support Questionnaire, and the Quality of Life Index. The qualitative data from interviews were analyzed using content analysis, while the quantitative data were analyzed using Pearson's product moment correlation coefficient and Stepwise multiple regression.

The result showed that there were two kinds of stress situations : situations related to relatives with cancer and situations related to caregivers themselves. The stress level was moderate. The caregivers used all three coping subscales which were confrontive, emotional, and palliative coping strategies. The proportion of coping strategies caregivers used from highest to lowest was confrontive, palliative, and emotive strategies. The caregivers received the most support from family, friends, and health care professionals, in that order. The caregivers perceived a fairly good level of quality of life. The coping and social support were account for 17.7 percent of variance of perceived quality of life in family caregivers of person with cancer receiving chemotherapy ($p < .05$) after adjusting the effect of caregiver age and duration of care. The result can be used for enhancing quality of life in family caregivers when facing situation producing stress, and can be used as a guide to evaluate caregivers' outcomes.

**KEY WORDS : QUALITY OF LIFE / FAMILY CAREGIVERS / CANCER /
CHEMOTHERAPY**

158 pp.